
ตอนที่ 4

การตั้งถิ่นฐานและการประกอบกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจของมนุษย์ตามสภาพธรรมชาติ
ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก

การกระจายของประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

การกระจายของประชากร

ประชากรของโลกในปี พ.ศ. 2525 มี 4,586 ล้านคน* คาดว่าในปี พ.ศ. 2543 จะมีประชากรประมาณ 6,233 ล้านคน โดยกระจายอยู่ในทวีปต่าง ๆ ดังนี้ ทวีปเอเชีย 2,498 ล้านคน ทวีปยุโรป 483 ล้านคน ทวีปแอฟริกา 457 ล้านคน ทวีปอเมริกาเหนือ 244 ล้านคน โอเชียเนีย 23 ล้านคน ลาตินอเมริกา 352 ล้านคน และสหภาพโซเวียต 264 ล้านคน

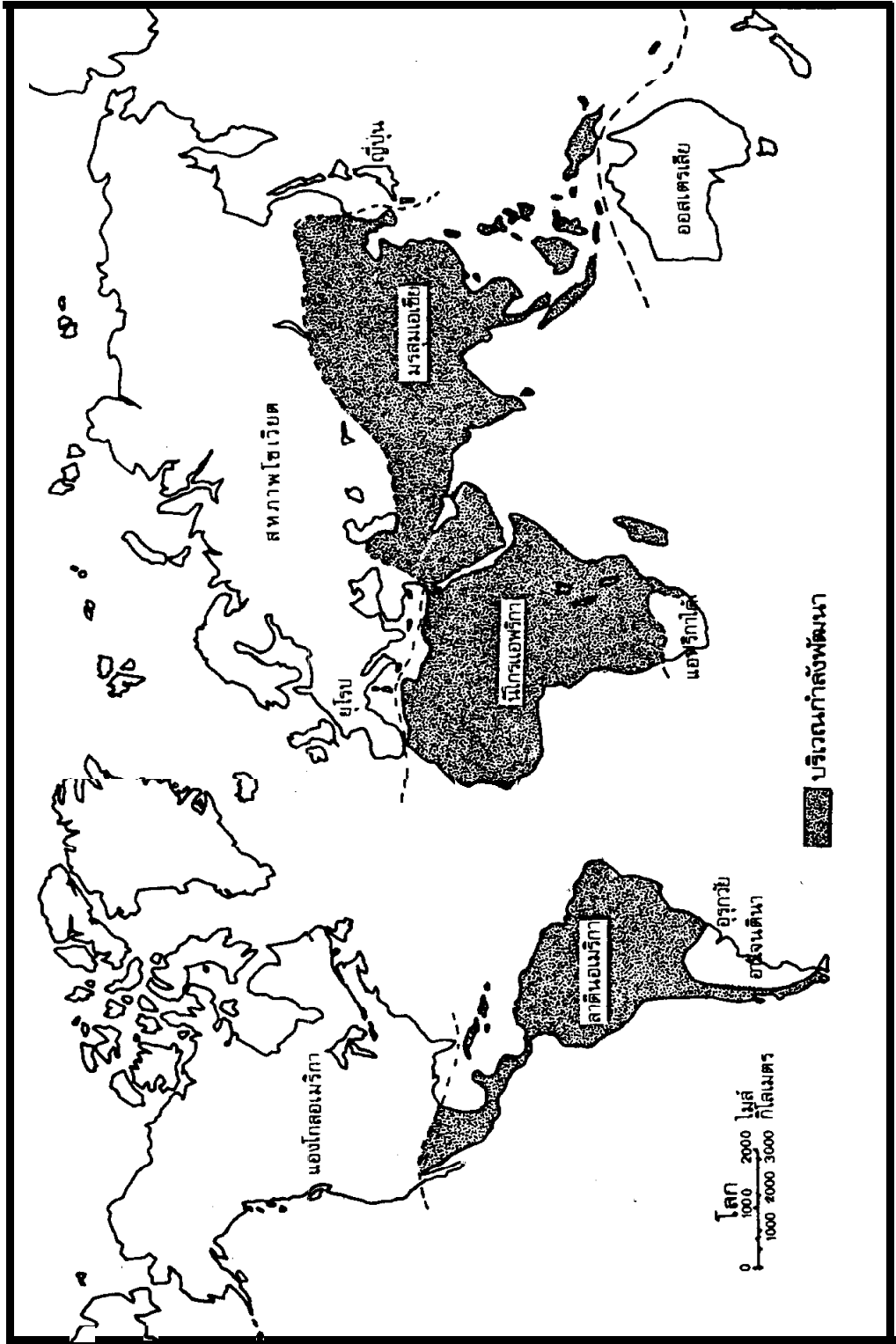
ในอดีตเมื่อประมาณ 10,000 ปีมาแล้ว ประชากรของโลกมีเพียง 10 ล้านคน ต่อมาในสมัยคริสต์ศักราช ประชากรของโลกเพิ่มเป็น 100 ล้านคน และในระลอกก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีประชากรประมาณ 800 ล้านคน หลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม จะมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประมาณ พ.ศ. 2493 ประชากรได้เพิ่มขึ้นเกือบ 5 เท่า และในปัจจุบันมีประชากรกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก 4,321 ล้านคน

การกระจายของประชากรทั้งหมดนี้หนาแน่นไม่เท่ากัน บางแห่งมีประชากรเบาบาง และบางแห่งมีประชากรหนาแน่นมาก ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับสภาวะของสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกระจายของประชากร มีดังนี้

1. องค์ประกอบทางวัฒนธรรม (Cultural Factors) สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ในอดีต มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ เช่น การประดิษฐ์เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ทำให้มนุษย์เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตหนาวได้ การรู้จักเลี้ยงอูฐและม้า ทำให้มนุษย์อพยพเข้าไปอยู่ในเขตกึ่งแห้งแล้งหรือเขตแห้งแล้ง และการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เข้าไปรวมกันตั้งถิ่นฐานอยู่ได้เช่นเดียวกัน

* The World Almanac and Book of Facts ปี 2525 และเอกสารจากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พืด

2. **องค์ประกอบทางสังคมวิทยา (Sociological Factors)** บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นจะเป็นเขตที่มีการพัฒนาทางด้านเทคนิค และนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การถลุงโลหะ การสร้างเครื่องจักรต่าง ๆ ฯลฯ

3. **องค์ประกอบทางประวัติศาสตร์ (Historical Factors)** เป็นดินแดนที่มนุษย์เข้าไปตั้งถิ่นฐานในระยะแรกได้แก่ บริเวณลุ่มแม่น้ำคงคา ลุ่มแม่น้ำไนล์ เพราะเป็นเขตที่มีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์

4. **องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ (Economic Factors)** บริเวณที่มีเศรษฐกิจดี ประชากรทำมาหากินไม่ฝืดเคือง มีรายได้สูง จะทำให้ประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานหนาแน่นขึ้น

5. **องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ (Geographical Factors)** ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศและความสูงต่ำของพื้นที่ ลักษณะภูมิอากาศ น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ทรัพยากรธรรมชาติและทำเลที่ตั้ง

5.1 **ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบ** เป็นแหล่งผลิตอาหารที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม จะมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณที่ราบสูงหรือเขตภูเขา เพราะทำการเพาะปลูกลำบาก พื้นที่ทำการเพาะปลูกมีน้อย

5.2 **ลักษณะภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การตั้งถิ่นฐาน** ได้แก่ภูมิอากาศเขตร้อนปานกลางและเขตอบอุ่น ส่วนในเขตหนาวและแห้งแล้งหรือเขตร้อนชื้น จะมีประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่เบาบาง

5.3 **แหล่งน้ำ** ในอดีตมนุษย์ชอบตั้งถิ่นฐานในเขตลุ่มแม่น้ำ เพราะสะดวกในการเพาะปลูก แม้แต่ในปัจจุบันก็ยังตั้งถิ่นฐานในเขตที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ หนาแน่นกว่าบริเวณที่แห้งแล้งและทุรกันดาร

5.4 **ทรัพยากรธรรมชาติ** บริเวณที่มีทรัพยากรแร่ธาตุอุดมจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมด้านการอุตสาหกรรม เช่น มีแหล่งแร่เหล็ก และถ่านหินจำนวนมากพอ นอกจากนี้มีแร่ธาตุน้ำมัน แร่รัตนชาติ เช่น เพชร พลอย และแร่ทองคำ จะช่วยดึงดูดให้มนุษย์เข้าไปสำรวจและตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้น

5.5 **ทำเลที่ตั้ง** บริเวณที่ตั้งอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่ง เช่น ใกล้ถนน ทางรถไฟ แม่น้ำ ทะเล และมหาสมุทร ย่อมสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายทำให้มีประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานหนาแน่น

องค์ประกอบที่ทำให้ประชากรตั้งถิ่นฐานเบาบาง มีดังนี้

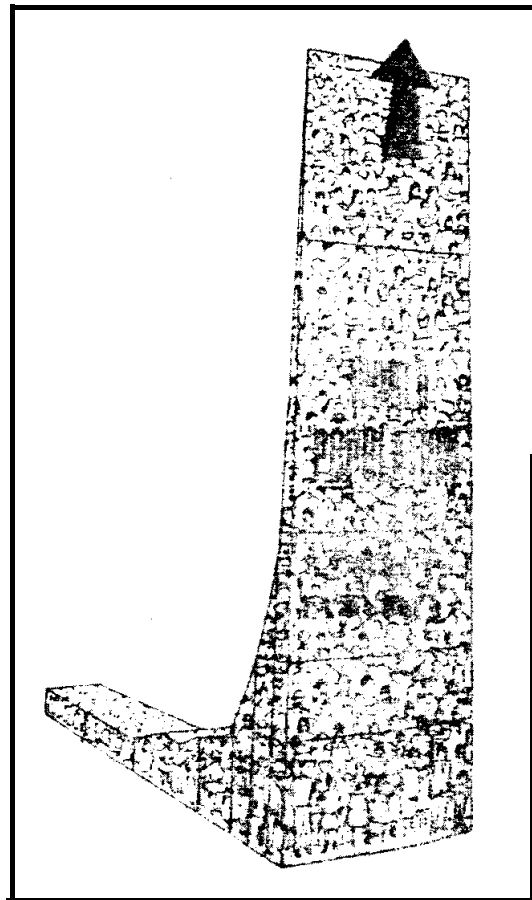
1. บริเวณที่หนาวจัด ภูมิอากาศไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก มีฤดูเพาะปลูกสั้น ดินมีคุณภาพต่ำ การระบายน้ำไม่ดี เช่น เขตแอนตาร์กติกา กรีนแลนด์ และทุนดราของทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป และเอเชีย

2. บริเวณแห้งแล้ง มีปริมาณน้ำฝนน้อยและไม่แน่นอน โดยเฉพาะในเขตทะเลทราย และกึ่งทะเลทราย ดินคุณภาพต่ำไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก

3. บริเวณร้อนชื้น มีฝนตกชุกมากเกินไปทำให้แร่ธาตุในดินถูกชะล้างไปหมด บางครั้งเกิดน้ำท่วม มียุงและแมลงที่ทำให้เกิดโรคชนิดต่าง ๆ ลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นเกินไปทำให้รู้สึกอึดอัด ไม่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน เช่น ลุ่มแม่น้ำแอมะซอน คองโก และเกาะบอร์เนียว

อัตราการเพิ่มของประชากรโลก

ปัจจุบันประชากรของโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเรียกว่า “ประชากรระเบิด” โดยเฉลี่ยใน 1 วันจะมีประชากรเพิ่มมากกว่า 144,000 คน อัตราการตายของทารกลดน้อยลง เพราะความก้าวหน้าทางการแพทย์ นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษชื่อ มัลธัส กล่าวว่า “จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราทวีคูณ คือ 1, 2, 4, 8, 16, 32..... ในขณะที่อาหารผลิตเพิ่มขึ้นเป็นอัตราบวก คือ 1, 2, 3, 4, 5, 6.....” ประชากรในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราการเพิ่มต่ำกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น สหราชอาณาจักร มีอัตราเพิ่มร้อยละ 0.4 ต่อปี แต่ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มถึงร้อยละ 3.2 ต่อปี แต่ปัจจุบันลดลงจากเดิมมาก คาดว่าในปี พ.ศ. 2524 ประชากรไทยจะมีอัตราเพิ่มร้อยละ 2.1 ต่อปี ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4

ประชากรโลก (World Population)

ภาวะประชากรมากเกินไป หรือภาวะประชากรน้อยเกินไป

ภาวะประชากรมากเกินไปหรือภาวะประชากรน้อยเกินไป ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนหรือความหนาแน่นของประชากร แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเลี้ยงดูประชากรในเขตนั้น ๆ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีได้มาตรฐานเหมาะสม เช่น ประชากรในสหราชอาณาจักร ๖ มีความหนาแน่น 595 คน ต่อ 1 ตารางไมล์ จัดว่าไม่มีภาวะประชากรมากเกินไป เพราะประชากรมีมาตรฐานความเป็นอยู่ดี ส่วนประชากรในอินเดียมีความหนาแน่น ประมาณ 485 คน ต่อ 1 ตารางไมล์ จัดว่ามีภาวะประชากรมากเกินไป เพราะประชากรอดอยากและย้ายถิ่นอยู่เป็นประจำ ในเขตทุนดราวีเอสกีโม อาศัยอยู่เบาบางน้อยกว่า 1 คนต่อ 1 ตารางไมล์ ถ้าไม่มีสัตว์ให้ล่า ประชากรที่มีอยู่เนือยก็จะตั้งถิ่นฐานอยู่ไม่ได้ และเกิดภาวะประชากรมากเกินไปได้

เขตความหนาแน่นประชากรของโลก

ประชากรโลกมีความหนาแน่น 75.2 คน ต่อ 1 ตารางไมล์ ส่วนใหญ่ของประชากรเกือบ 4/5 ของโลก ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตสำคัญ ดังนี้

1. บริเวณเอเชียตะวันออกและเอเชียใต้ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย และบังกลาเทศ

2. บริเวณยุโรปตะวันตกและยุโรปกลาง ได้แก่ สหราชอาณาจักร ๖ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

3. บริเวณตะวันออกของทวีปอเมริกาเหนือ ได้แก่ บริเวณใกล้ชายฝั่งทะเลของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา

บริเวณอื่น ๆ ได้แก่ ปากแม่น้ำไนล์ และตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น เมืองบัวโนสไอเรส มอนเตวิเดโอ เซาเปาโล ริโอเดจาเนโร เรซิเฟ เม็กซิโกซิตี เมลเบิร์น ซิดนีย์ ฮ่องกง ไช่งอน เกาะชวา และกรุงเทพมหานคร

ความหนาแน่นและจำนวนประชากรของประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2522

ลำดับ	ประเทศ	ประชากร	ความหนาแน่นต่อ 1 ตร. ไมล์
1	โมนาโก (Monaco)	25,000	38,461.5
2	สิงคโปร์ (Singapore)	2,400,000	10,221.2
3	บังกลาเทศ (Bangladesh)	87,100,000	1,447.0
4	สาธารณรัฐจีน (Republic of China)	16,600,000	1,194.8
5	บาห์เรน (Bahrein)	300,000	1,125.0
6	สาธารณรัฐมัลดีฟส์ (Republic of Maldives)	100,000	1,087.0
7	สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea)	37,600,000	950.9
8	เนเธอร์แลนด์ (Netherlands)	14,000,000	881.0
9	เบลเยียม (Belgium)	9,800,000	844.6
10	ญี่ปุ่น (Japan)	115,900,000	793.0
11	เลบานอน (Lebanon)	3,100,000	760.1
12	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (Federal Republic of Germany)	61,200,000	642.0
13	สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland)	55,800,000	591.4
14	สาธารณรัฐศรีลังกา (Republic of Sri Lanka)	14,550,000	574.4

ประเทศที่มีความหนาแน่นรองลงไป ได้แก่ เอลซัลวาดอร์ อิตาลี อินเดีย อิสราเอล ฟิลิปปินส์ ทองกา เคนมาร์ก ฯลฯ

การกระจายของประชากรในทวีปต่าง ๆ

ก. การกระจายของประชากรในทวีปเอเชีย ในปี พ.ศ. 2522 มีประชากรรวม 2,498 ล้านคน ซึ่งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 1,145 ล้านคน เอเชียใต้ 912 ล้านคน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 346 ล้านคน และเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ 96 ล้านคน

ประชากรส่วนใหญ่ของทวีปเอเชีย ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามที่ราบ ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และที่ราบชายฝั่งทะเล ประเทศที่มีประชากรมากได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น บังกลาเทศ สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ฯลฯ

บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมีดินอุดมสมบูรณ์ ปริมาณน้ำเพียงพอแก่การเพาะปลูก นับว่าเป็นเขตอารยธรรมลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ที่ราบในจีนเหนือ ลุ่มแม่น้ำฮวงโห แยงซีเกียง ซีเกียง ลุ่มแม่น้ำแดง ที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง เจ้าพระยา อิระวดี คงคา พรหมบุตรสินธุ และที่ราบลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรติส

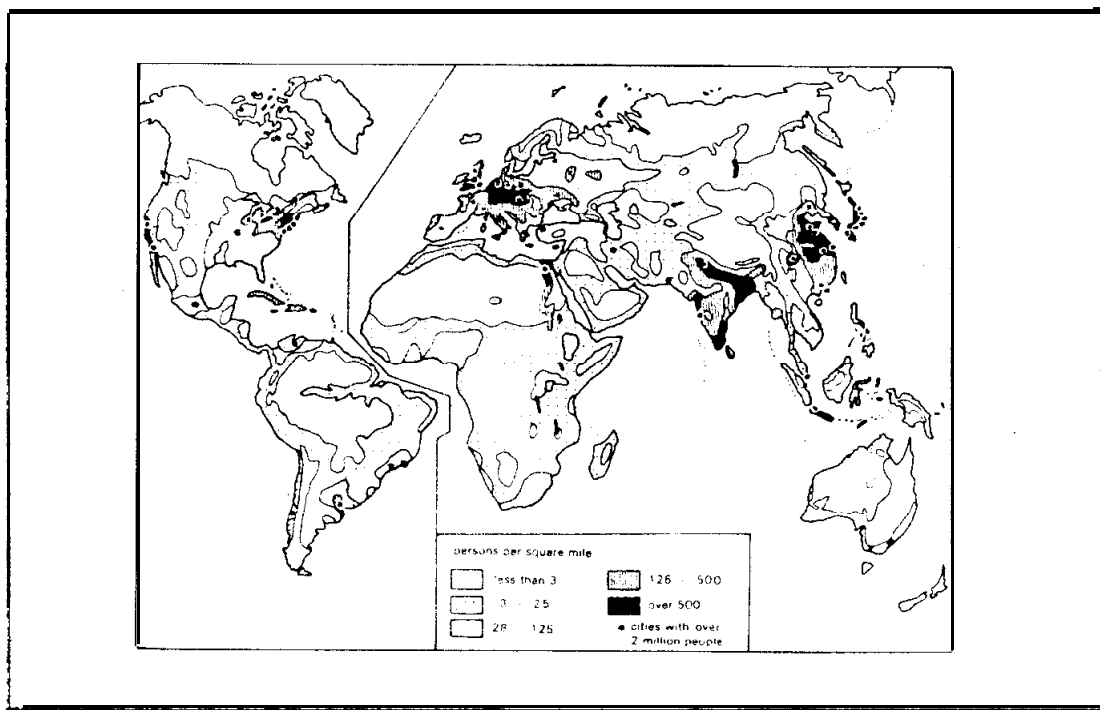
ญี่ปุ่นมีประชากรหนาแน่นตามที่ราบและที่ราบชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะบริเวณเมืองโตเกียว โยโกฮามา และนาโกยา

หมู่เกาะฟิลิปปินส์และหมู่เกาะอินโดนีเซียมีดินภูเขาไฟอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะที่เกาะชวาเป็นเกาะที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานในทวีปเอเชียเบาบางได้แก่ เขตแห้งแล้งตอนกลางทวีปเอเชีย เอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ที่ราบสูง เขตภูเขาสูง และเขตหนาวในไซบีเรียของสหภาพโซเวียต

ข. การกระจายของประชากรในทวีปอเมริกา

1. การกระจายของประชากรในแองโกลอเมริกาหรืออเมริกาเหนือ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ปี พ.ศ. 2522 แคนาดามีประชากร 23.7 ล้านคน สหรัฐอเมริกา มี 220.3 ล้านคน รวม 244 ล้านคน ประมาณร้อยละ 85 ของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางด้านตะวันออก เพราะมีอากาศชื้น เป็นที่ราบใช้เพาะปลูกได้ดี นอกจากนี้ยังมีแร่เหล็กและถ่านหินเพื่อใช้ในกิจการอุตสาหกรรมด้วย เช่น นิวยอร์ก บอสตัน ฟิลาเดลเฟีย บัลติมอร์ ฯลฯ ส่วนบริเวณด้านตะวันตกและเขตหนาวตอนเหนือมีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง เพราะเป็นเขตแห้งแล้ง ที่สูงและภูเขา และปริมาณน้ำฝนน้อย ยกเว้นบริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งมีฝนตกปานกลางและเป็นที่ตั้งของเมืองสำคัญ เช่น ซีแอตเติล ปอร์ตแลนด์ ซานฟรานซิสโก ลอสแอนเจลิส ฯลฯ

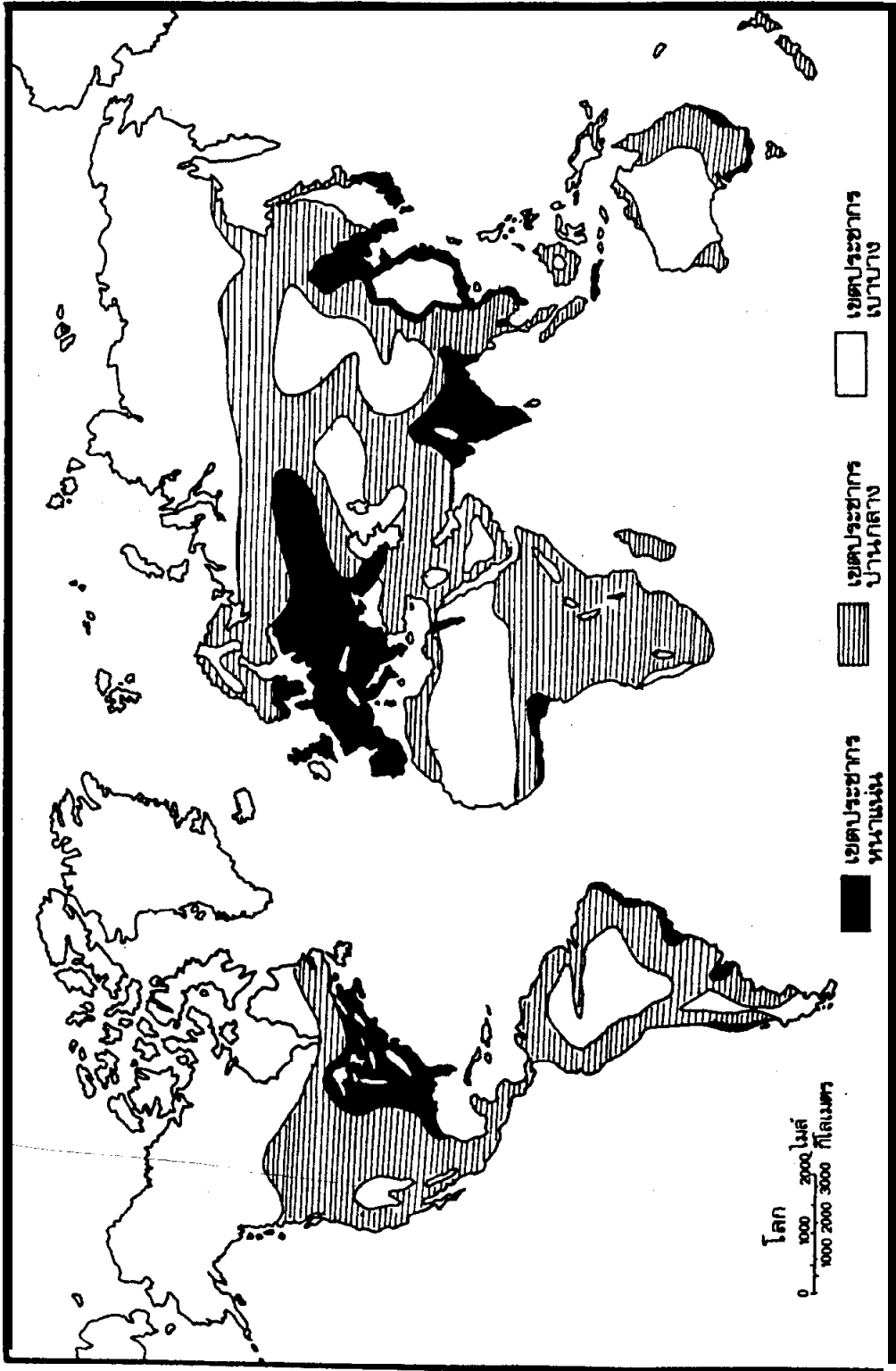
การกระจายประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของโลก

2. การกระจายของประชากรในลาตินอเมริกา ในปี พ.ศ. 2522 มีประชากรรวม 352 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยประชากรในเขตอเมริกากลาง 89 ล้านคน หมู่เกาะแคริบเบียน 30 ล้านคน อเมริกาใต้เขตร้อน 193 ล้านคน และอเมริกาใต้เขตร้อนปานกลาง 41 ล้านคน ประชากรในเขตนี้ส่วนมากตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่สูงตอนกลางซึ่งมีภูมิอากาศค่อนข้างเย็น ส่วนบริเวณชายฝั่งตะวันออกมีภูมิอากาศร้อนชื้นและด้านตะวันตกมีภูมิอากาศร้อนแห้งแล้ง จะมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เบาบาง

ในทวีปอเมริกาใต้มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นบริเวณชายฝั่งตะวันออก และที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ ได้แก่ เมืองริโอเดจาเนโร เซาเปาโล ซันทอส เรซีเฟ บัวโนสไอเรส มอนเตวิเดโอ ฯลฯ นอกจากนี้มีประชากรหนาแน่นบริเวณที่สูงเขตร้อน เช่น คาราคัส โบโกตา คิวโต และลิมา

บริเวณที่มีประชากรเบาบางได้แก่ เขตแห้งแล้งภาคตะวันตกของชิลี เปรู ตอนใต้ประเทศอาร์เจนตินา และเขตป่าทึบบนที่ราบเขตศูนย์สูตร

ก. การกระจายของประชากรในทวีปยุโรป ในปี พ.ศ. 2522 ประชากรของทวีปยุโรป รวม 483 ล้านคน ซึ่งอยู่ในยุโรปเหนือ 82 ล้านคน ยุโรปตะวันตก 153 ล้านคน ยุโรปตะวันออก 109 ล้านคน ยุโรปใต้ 139 ล้านคน ส่วนสหภาพโซเวียตมีประชากรรวม 264 ล้านคน

ประชากรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตที่ราบ เขตอุตสาหกรรม เมืองท่าพาณิชย์ และเมืองท่าขนถ่ายสินค้า เช่น ลอนดอน แมนเชสเตอร์ เลออาฟเวรอะ รูอิ่ง รอตเตอร์ดัม ออสโล มาร์ไซย์ เวนิส เนเปิลส์ ฯลฯ

สหภาพโซเวียตมีประชากรหนาแน่นในทวีปยุโรป โดยเฉพาะในเขตเมืองเลนินกราด โอเคซซา มอสโก คาร์คอฟ คีเอฟ และด้านตะวันตกของเทือกเขายูรัล

บริเวณที่มีประชากรเบาบางได้แก่ เขตพรมแดนระหว่างประเทศ ที่สูงและเทือกเขา

ง. การกระจายของประชากรในโอเชียเนีย ในปี พ.ศ. 2522 มีประชากรรวม 23 ล้านคน ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในทวีปออสเตรเลีย 14.4 ล้านคน นิวซีแลนด์ 3.2 ล้านคน ปาปัวนิวกินี 3.1 ล้านคน ฯลฯ

ทวีปออสเตรเลียมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ที่เมืองซิดนีย์ เมลเบิร์น นับเป็นแหล่งเพาะปลูกและเขตอุตสาหกรรมสำคัญ นอกจากนี้ยังมีการคมนาคมขนส่งสะดวก ส่วนบริเวณที่ราบสูงภาคตะวันตกเป็นเขตแห้งแล้งแบบทะเลทราย และตอนเหนือทวีปเป็นเขตร้อนชื้นมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เบาบาง

นิวซีแลนด์ มีประชากรหนาแน่นบริเวณที่ราบชายฝั่ง แหล่งแร่ธาตุ บริเวณเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ เช่น ที่เมืองเวลลิงตัน อ็อคแลนด์ ไครสต์เชิร์ช ดันนีดีน ฯลฯ

จ. การกระจายของประชากรในทวีปแอฟริกา ในปี พ.ศ. 2522 มีประชากรรวม 457 ล้านคน ซึ่งอยู่ในแอฟริกาเหนือ 106 ล้านคน แอฟริกาตะวันตก 137 ล้านคน แอฟริกาตะวันออก 130 ล้านคน แอฟริกากลาง 52 ล้านคน และแอฟริกาใต้ 32 ล้านคน บริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นได้แก่ ที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำไนล์ (โอเอซิสแห่งลุ่มแม่น้ำไนล์) บริเวณอ่าวกินี ส่วนเขตที่มีประชากรหนาแน่นปานกลางได้แก่ ภาคใต้ของทวีปแอฟริกา และที่ราบภาคตะวันออก เช่น ประเทศยูกันดา แซมเบีย ซิมบับเวโรดซีเซีย แทนซาเนีย ฯลฯ

บริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เบาบางได้แก่ เขตทะเลทรายสะฮารา ทะเลทรายคาลาฮารี และป่าดงดิบแล้งลุ่มแม่น้ำคองโกตอนกลางของทวีปแอฟริกา

ส่วนหนึ่งของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในทวีปแอฟริกา (นิโกร)

ปัญหาประชากรในปัจจุบัน

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับประชากร คือ การเพิ่มจำนวนประชากรเร็วกว่าอัตราการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข โภคและกาบริการ การศึกษาและการปกครองตามมา เรื่องนี้หลายประเทศต่างก็กำหนดนโยบายวางแผนครอบครัวให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยให้แต่ละครอบครัวจำกัดจำนวนบุตรของตนให้เหมาะสมกับสภาพฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัว เพื่อปรับปรุงคุณภาพของประชากรให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น อันจะเป็นผลสืบเนื่องต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และความเจริญของประเทศด้วย

จากการสำรวจข้อมูลประชากรโลกปี พ.ศ. 2522 พบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วมีประชากรรวม 1,173 ล้านคน อัตราการเกิดเพิ่มร้อยละ 1.6 ประเทศที่กำลังพัฒนามีประชากรรวม 3,148 ล้านคน อัตราการเกิดเพิ่มร้อยละ 3.3 นับว่าสูงมาก คาดว่าในปี พ.ศ. 2543 ทั่วโลกจะมีประชากรรวม 6,168 ล้านคน เป็นประชากรของประเทศที่พัฒนาแล้ว 1,349 ล้านคน และประเทศที่กำลังพัฒนา 4,819 ล้านคน นับว่าเป็นตัวเลขที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการกระจายจำนวนประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ มาก โดยเฉพาะการตั้งถิ่นฐานในเขตเมืองใหญ่ ๆ เขตเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

คำถามและกิจกรรมเสนอแนะ

ก. คำถาม

1. ให้เปรียบเทียบจำนวนประชากรในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างไร
2. องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการกระจายของประชากรอย่างไรบ้าง อธิบายและยกตัวอย่าง
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับกาตั้งถิ่นฐานอย่างไร
4. องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประชากรมีอะไรบ้าง บอกมา 3 ข้อ
5. องค์ประกอบอะไรบ้างที่ทำให้ประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่เบาบางและหนาแน่น

6. เหตุใดบริเวณที่ราบลุ่มและเมืองสำคัญของโลกจึงมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่น
7. ภาวะประชากรมากเกินไปหรือน้อยเกินไปคืออะไร อธิบาย
8. เขตความหนาแน่นประชากรของโลกมีบริเวณใดบ้าง บอกมา 3 เขต
9. ให้ลำดับรายชื่อประเทศต่อไปนี้ตามความหนาแน่นของประชากรต่อเนื้อที่
1 ตารางไมล์

ก. สิงคโปร์	ข. โมนาโก	ค. บังกลาเทศ
ง. บารุเรน	จ. เนเธอร์แลนด์	ฉ. เบลเยียม
ช. ญี่ปุ่น	ซ. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	ฅ. สหราชอาณาจักร
10. ให้บอกเหตุผลในการตั้งถิ่นฐานของประชากรส่วนใหญ่ในทวีปต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ทวีปเอเชีย	ข. ทวีปยุโรป	ค. ทวีปอเมริกาเหนือ
ง. กลุ่มลาตินอเมริกา	จ. โอเชียเนีย	ฉ. แอฟริกา

ข. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแสดงจุดความหนาแน่นประชากรของทวีปต่าง ๆ ในแผนที่โลก โดยกำหนดให้ 1 จุดแทนประชากร 5,000 คน
2. ให้จัดทำแผนภูมิแท่งแสดงจำนวนประชากรของแต่ละทวีป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518–2522
3. ฉายภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความหนาแน่นของประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก
4. แบ่งกลุ่มทำแผนภูมิรูปภาพประชากรแทนจำนวนประชากร ทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป ทวีปแอฟริกา ทวีปอเมริกาเหนือ ลาตินอเมริกา และโอเชียเนีย
5. ร่วมกันจัดนิทรรศการเรื่องการตั้งถิ่นฐาน ของประชากร ความหนาแน่นประชากรของโลก และปัญหาประชากร โดยนำภาพแผนที่และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประชากรมาประกอบการจัดนิทรรศการ